

Předneseno na setkání u příležitosti udělení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón za rok 2020 a udělení Ceny Ministerstva kultury za památkovou péči dne 22. června 2021 v Národním muzeu v Praze

Vážené dámy a pánové,

dovolte mi, abych Vás - společně s docentem Štulcem - pozdravil za Český národní komitét ICOMOS. Mezinárodní rada památek vypisuje Každý rok u příležitosti mezinárodního dne památek a sídel celosvětové téma roku. Možná si vzpomenete, že pro minulý rok to bylo heslo: *„Sdílená kultura, sdílené dědictví, sdílená odpovědnost“*.

Pro letošní rok, rok 2021 stanovilo centrum mezinárodní organizace ke dni památek stručnou výzvu : COMPLEX PASTS – DIVERSE FUTURES. Jak interpretovat toto heslo? Mechanicky přeloženo s významem: SLOŽITÁ MINULOST – RŮZNORODÁ BUDOUCNOST. Výzva k uchování kulturního dědictví v celé šíři druhové a regionální rozmanitosti.

Proč zrovna tato výzva? Při globálním pojetí světa a opojení technickým rozvojem bychom si měli položit častěji otázku, zda současná doba ve své překotnosti a jednostranných důrazech bere ohled na svébytné kulturní rysy zemí a států v různých kontinentech a jejich velkou rozmanitost. Nelze totiž přehlédnout postupnou, ale radikální proměnu prostředí s tendencemi, které směřují k jednotvárnosti, uniformitě, disharmonii životního prostoru. Podle zásahů do životního prostředí mnohdy nepoznáš ve které zemi či dokonce ani na kterém kontinentu se nacházíš. Je to tak správně? Věžový dům na Pankráci nerozeznáš od věžové stavby v Malaisii, Londýně, v Petrohradu nebo Kapském městě. Mnohdy se liší jenom výškou či exhibicí navzájem přebíraných vnějších znaků ve snaze uniknout fádnosti, vtisknout novým dílům rysy jedinečnosti výjimečnosti. Nezřídka s akcentem na spektakulárnost, avšak podle obsahově plochých not. Příliš často bez zájmu o kontinuitu, bez hlubší návaznosti na individuální, svébytné hodnoty konkrétního prostředí. Ztratili jsme cit pro kontext. Globalizační proud je jistě v mnohém přínosný, ale také v mnohém - zejména ve vztahu k odkazu minulých generací - přináší velká rizika. Individuální kulturní specifika tradičního prostředí jsou však významná pro naplněný, smysluplný život člověka. Výzvu COMPLEX PASTS – DIVERSE FUTURES chápeme tedy jako důležitý apel k uchování rozmanitosti bohatství kulturního odkazu světa. Pozitivním vztahem ke kulturním tradicím, k odkazu předchozích generací uchováváme a vytváříme prostor pro smysluplný, rozmanitý a tedy bohatý život budoucím.

Očekáváte kritická slova k nedávno schválenému stavebnímu zákonu, ke kterému jsme se vyjadřovali setrvale zcela kategoricky zamítavě, nejen s obavami o kulturní dědictví ale o obraz naší země. Náš postoj se samozřejmě nemění. Argumenty těch, kteří o zásah do systému ochrany koncipovali a obhajují, jsou pro nás, kteří působíme

celý život v oboru zcela neuchopitelné, nesrozumitelné a neakceptovatelné. Nejsou totiž podloženy potřebnými znalostmi a tedy ani garantovány zodpovědností. A hlásit se k zodpovědnosti za něco, co mi není vlastní, v čem se neorientuji, co vůbec neznám – to je podle mého mínění hazard a farizejství. Je to v příkrém rozporu s oním sdílením zodpovědnosti za dědictví, které jsem na začátku připomínal. Doufám ale, že rozum a cit zvítězí a špatný zákon bude zamítnut.

Ale nechci kazit slavnostní atmosféru. Pozitivních příkladů hlubokého zájmu o kulturní dědictví a velmi záslužné iniciativy je samozřejmě celá řada. Průkazem zodpovědnosti za kulturní dědictví a velkého úsilí o jeho záchranu je konec konců i toho dnešní slavnostní vyústění.

Připomenu jen poslední úspěšné zápisy našich památek na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem a Hornický region Krušnohoří. Budeme také držet palce i slibné nominaci Žatce a krajiny žateckého chmele.

A jak již asi víte, přiblížil se také po 10 letech, respektive po 20 letech náročné práce další mimořádný úspěch – zapsání sériové mezinárodní nominace Slavné lázně Evropy. A z deseti evropských lázní tři naše. Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy lázně. Blahopřejeme a děkujeme těm, kteří se o to zasloužili.

Vážené dámy a pánové, dovoluji mi závěrem, abych konstatoval, že Český národní komitét ICOMOS oceňuje záslužnou činnost Sdružení historických měst Čech, Moravy a Slezska tradičně pod vedením pana předsedy Honzárka, jehož důležité práce ve prospěch památek si velmi vážíme. Dovolte mi, abych Vám - zástupcům všech historických měst poděkoval za záslužnou práci a oceněným městům a osobnostem upřímně gratuloval.

Děkuji Vám za pozornost

Prof. Václav Girsá